

ÚVODNÍ SLOVO

Studium jazyků, literatur, kultur a dějin slovanských národů a jejich vzájemných vztahů a souvislostí bylo jedním ze základních směrů vědeckého a didaktického snažení na universitě v Brně od samého jejího založení. U jeho zrodu stála trojice vynikajících osobností — Václav Vondrák, Stanislav Souček a Arne Novák, trojice, kterou záhy posílily neméně výrazné osobnosti, jež vtiskly brněnské slavistice vlastní vědeckou tvář, a to František Trávníček, Jiří Horák (od r. 1923), později se k nim přidružil Frank Wollman (od r. 1928) a Bohuslav Havránek (od r. 1929). Příchodem historika slovanských dějin Josefa Macúrka (v r. 1935) dovršil se tvůrčí programový (organizační, teoretický a metodologický) rozmach slavistických studií na brněnské universitě v období mezi dvěma světovými válkami.

Brněnská universita, vytvářející svým mladistvým elánem mimořádně příznivé tvůrčí klima, se záhy po svém založení stala rovnocenným partnerem mateřské Universitě Karlově též v oblasti slavistiky. Vůdčí osobnosti brněnské slavistické lingvistiky, zvláště Bohuslav Havránek, se výrazně podílely na propracování teoretických problémů a metodologických principů Pražského lingvistického kroužku, který svou činností vtiskl ráz významné etapě ve vývoji moderní filologie. Jestliže František Trávníček, pokračovatel a završitel díla Gebauerova, a teoretik a syntetik Bohuslav Havránek se stali svým dílem čelnými představiteli světové lingvistiky, pak literární vědec, kritik a umělec Arne Novák klesl nově cestou literárněvědnému bádání. Srovnávací studium slovanských literatur zůstane trvalým průkopnickým činem Franka Wollmana.

Brněnské slavistické středisko záhy upoutalo pozornost odborného světa. Oživila se výměna publikací se zahraničními vysokými školami a sté výročí úmrtí patriarchy slavistiky Josefa Dobrovského přivedlo do Brna a mezi brněnské filology řadu předních představitelů soudobé světové slavistiky.

Období třicátých let je vrcholem meziválečného vývoje slavistiky na brněnské universitě. Vycházejí fundamentální díla jejich představitelů a prohlubuje se její filosoficko-humanitní, demokratický ráz. Nacistická okupace a zavření českých vysokých škol v r. 1939 zamezily slibný rozvoj brněnské lingvistické, literární, etnografické a historické slavistiky.

Rok 1945, rok osvobození naší vlasti, a léta 1945—48 tvoří jistý přerod v tvůrčím rozmachu našich slavistických studií. Realita Mnichova, nacistického jařma, národního, sociálního a morálního utrpení, skutečnosti 2. světové války a národně osvobozenického boje a konečně osvobození naší vlasti Rudou armádou byly faktory, které tento přerod podmiňovaly. Kolem zakladatelů slavistických studií se shromáždila nová generace nadšených vědeckých pracovníků, dobudovala se síť pracovišť (později kateder) na filosofické a na nově založené pedagogické fakultě, vznikly pobočky akademických ústavů.

V oblasti teorie a metodologie vykročilo se směle na cestu k propracování marxistické vědy o jazyce, literatuře, dějinách a o folklóru. Za nových podmínek se přímo bouřlivě rozvíjela bohatá a všestranná činnost zakladatelů slavistických studií a jejich žáků, která již v 2. polovině 50. let dosahovala pozoruhodných výsledků.

Podstatně a do této doby nebývalou měrou se rozšířila mezinárodní spolupráce s předními zahraničními slavistickými centry. Uzavíraly se smlouvy o spolupráci s universitami ve Vratislavi, Kyjevě, Budapešti a v Sofii, utužila se vědecká spolupráce se slavisty ostatních států. S výsledky svého úsilí seznámili brněňští badatelé (jazykovědci, literární historikové a teoretikové, historikové a etnografové) mezinárodní veřejnost na slavistických sjezdech, zejména v Moskvě (v r. 1958), v Sofii (v r. 1963) a v Praze (v r. 1968).

Sedmý mezinárodní sjezd slavistů ve Varšavě je příležitostí k tomu, abychom přehlédli dosud vykonané dílo vcelku, zvážili naše úspěchy a učinili závěry ze svých proher. Chceme informovat jak o vývoji jednotlivých vědních slavistických disciplín, tak o výkonech jednotlivců. V tom spatřujeme hlavní poslání tohoto sborníku.

František Hejl